

Smysl a jeho možné meze

Chceme-li věcně, tj. „smysluplně“ hovořit o „smyslu“, musíme ustavičně své po-
čínání (zejména však již své myšlení) pečlivě a důkladně reflektovat. Smysl je
někdy zřejmý v malém, ale může se ukázat časem jako popřený nebo aspoň
oslabený nějakým rozsáhlejší nesmyslem. Na druhé straně se něco může jevit
jako nesmysl, ale později se ukáže jako součást nějakého většího smyslu. To
předpokládá, abychom vždy uvážili, zda smysl, který nějak chápeme nebo který
se nám dokonce docela přesvědčivě jeví jako nepochybný, má oproti svému pří-
mému nebo vzdálenějšímu (širšímu) kontextu meze, anebo zda naopak s tím ně-
jakým širším kontextem, majícím také širší smysl, pevně („smysluplně“) souvisí.
– Je tu ovšem ještě další důležitý bod: tzo, zda něco má nebo nemá smysl, nemů-
žeme interpretovat „metafyzicky“, tj. nemůžeme smysl hledat jako něco, co „ne-
pomíjí“, tj. co zůstává jakoby bez konce, i když končí to, čemu nějaký (omezený
nebo širší) smysl přisuzujeme. Jde totiž o to, že „bez konce“ není v tomto světě
nic (ani svět sám, jak mám za to). Přesto se můžeme dotazovat, jaký smysl má
to, že svět (a vůbec „něco“) „jest“, když i eventuelně smysluplný svět rovněž po-
míjí – a ovšem, také, jaký smysl má nebo může mít tato otázka. Může mít svět,
který má počátek i konec, tj. který nějak vznikl a nějak zanikne, pomine, ještě
také sám jako „celek“ (či spíše „úhrn“, hromada“?) „smysl“, nemá-li už žádný
širší kontext, v jeho rámci by takový smysl mohl mít? Pokud přijmeme (akcep-
tujeme) myšlenku „světa nepředmětnosti“, museli bychom se ovšem obrátit tím-
to směrem: má-li mít svět konkrétních (konkrescentních) skutečností, prostě tzv.
„reálný“ svět, svůj smysl v rámci nějakého širšího kontextu, pak to může být
pouze kontext nepředmětný, tedy nejsoucí, přesněji: ještě nejsoucí, ergo z bu-
doucnosti ještě teprve přicházející. To sice na jedné straně řeší otázku možnosti
nějakého širšího smyslu, ale zároveň spolu přináší nový problém, zda tento ještě
nejsoucí smysl vůbec může najít způsob, jak být „uskutečněn“, „realizován“,
když onen aktuálně skutečný (tedy již uskutečněný), ale pomíjející resp. pomi-
nuvší svět končí nebo již skončil.

(Písek, 131025-1.)